

Érdekes figurák a Dóm-téri órajáték műsorában

(A Délmagyarország munkatársától.) Akik a napokban a Dóm-téren jártak, érdekes látványban gyönyörködhetek. Az órajátékra felszerelték Klebelsberg Kuno fából készült szobrát és még néhány figurát, azután működésbe hozták az órajáték szerkezetét. A harang jelezte az órákat és a figurák megindultak. Egy-egy pillanatra eltűntek az órajáték kapujában, hogy azután ismét megjelenjenek. A téren, mintegy 20 méternyire a fizikai intézettől, kisebb bizottság figyelte a jelenetet; láthatólag meg voltak elégedve vele a bizottság tagjai. Az órajáték szoborfiguráit kísérletképpen szerelték fel, próbának szánták, hogyan mozognak, a kísérletek eredménye kielégítő volt. Másnap újból leszerelték a figurákat, de majd csak jövő év tavaszán kerülnek oda vissza, ha valamennyi szobor készen lesz.

Kulay János szobrászművész dolgozik az órajáték figuráin. Tudvalevőleg a rektor, a négy dékán, 12 diák és a pedellus figuráját szerelik fel az órajátékra. A tizenhét szobor közül ezideig négy készült el: Klebelsberg-figurája, ez a rektort személyesíti meg. A napokban a két dékán figurájával végzett a szobrászművész, Brassy Sámuel és Hermann Ottó, a Ferenc József-Tudományegyetem két érdemes professzorát ábrázolják a szobrok. Tegnapra pedig elkészült

András Jánosnak, az egyetemi főpedellusnak figurája is. Ő az egyetlen élő személy, akit megmintáztak az órajáték számára.

A másik két dékán figurájáról még nem döntöttek. Nem tudták eddig még eldönteni, hogy az egyetem régi tanárai közül kiket mintázzanak meg. Az elhatározással azonban már nem lehet sokáig késlekedni, mert a szobrokat mintázni kellene, hogy a határidőre elkészüljenek.

A diákok figuráját sem választották még ki. Az egyetemnek az az álláspontja, hogy régi diákok figuráját szereljék fel az órajátékra és a szobrok ne hasonlítsanak senkire sem. Ezzel szemben sokaknak az a véleményük, hogy a diákok figuráját jellegzetes és a magyar történelemben szereplő személyekről kellene megmintázni. A történelemben számos diákhős előfordul, az ismeretlen figurák helyett, ezekről a nagy szerepet játszó alakokról kellene megmintázni a diákszobrokat.

Csury Ferenc órásmester, az órajáték kivitelezője legutóbb Bécsben és Németországban járt tanulmányozta az európai órajátékokat. A külföldi órajátékok figurái mind ismert, történelmi szereplőket jelképeznek, a szegedinél is az ismeretlen alakok helyett jellegzetes történelmi férfiakról kívánják megmintázni a 12 diák figuráját.

Az inségmunka és az inségadó az ipartestület csütörtöki előjárósági ülésén

(A Délmagyarország munkatársától.) A szegedi ipartestület előjárósága csütörtökön délután tartotta októberi ülését, amelyen napirend előtt Vörös József alelnök szótvetette, hogy némelyik adóvéghajtó túlerélyesen és nem elég körültekintéssel jár el az adóbehajtásoknál. Javaslatára az előjáróság átír az adóügyi hatóságokhoz, hogy az adóvéghajtókat méltányosabb eljárásra utasítsa.

A jelentések ismertetése után dr. Gyuris István titkár bejelentette, hogy az ipartestület intenzíven készül az október 20-i jubileumi ünnepségre. Az elnökség a szakosztályok vezetőivel élénk kontaktust tart és a legrészletesebben kidolgozzák az ünnepség programját.

Bejelentette Gyuris titkár, hogy az iparosok körében sérelmeztek, hogy

**az MFTR személy- és teherhajtó
a téli időben Csongrádra vontat-
ja fel**

és ott telelteti. Ezáltal a szegedi ácsiparosok jelentős munkaalakalmától esnek el. Az ipartestület felfigyelt a vitéz dr. Shvoy Kálmán országgyűlési képviselőt, hogy intervencióval a hajók egyrészt Szegeden való teleltetése érdekében. Az intervenció eredménnyel járt, ezután az MFTR a hajók felét Szegeden fogja teleltetni.

Ismertették ezután az iparügyi minisztériumnak az ipartörvény módosításra vonatkozó tervezetét. A tervezet több szakmában felel meg a tanonc- és segédidőt és megnehezíti a vizsgáztatást is. Vitéz Csányi János a tervezet helyesnek tartja, Bary Dezső az „igérthegyek” után örömmel fogadja a rendelkezéstervezetet, de hiányosnak találja azt. Fontosnak találja az ipartörvény omniózus 4. és 47. paragrafusainak eltörlését, amelyen a kereskedők ipari munkavállalásáról intézkedik.

Az előjáróság Wirth István indítványa kapcsán még a tavasszal átírt a polgármesterhez és kérte, hogy

**a levontköteles ipari alkalmazotta-
kat mulasztás esetén ne munká-
pon büntessék meg elzárással.**

A polgármester válaszában kifejtette, hogy ez nem vihető keresztül, hanem az iparosok hassanak oda, hogy a tanoncok eleget tegyenek levontkötelességüknek.

Az indítványokat tárgyalta ezután. Vörös József kifogásolta, hogy „a közületek semmit

sem tesznek a munkabér lerombolásában, a munka és a munkás lezüllesztésében előjáró inségmunka megszüntetése érdekében.”

— Mindent el kell öketni — mondja az indítvány —, hogy

**a város haladéktalanul szüntesse be
az inségmunka-rendszert**

és a már összeállított inségmunka keretében elvégzendő téli munkálatokat az amugy is ezer gonddal és munkanélküliséggel küzdő iparosoknak és vállalkozóknak adja ki.

Az előjáróság elhatározta, hogy átiratot küld a polgármesternek.

Másik indítványa így szól Vörös Józsefnek: — Hivatkozással a vonatkozó miniszteri rendeletre, az 500 pengő aluli árumennyiséggel rendelkező, különben teljesen vagyontalan kisiparosok, tekintet nélkül a rájuk kivetett kereseti adók összegére, az inségadó fizetése alól mentesíttessék.

Az elnökség az indítvánnyal szemben napirendterést javasolt, mert a kereseti adóalap mértéke az, amelynek alapján el lehet bírálni az iparosok keresetét és ezután vetik ki az inségadót. Ha a kereseti adóalap 500 pengő alul van, akkor inségadót nem vetnek ki.

Vörös József megindokolta indítványát és kifejtette, sok iparos van, akiknek 2–300 pengő értékű árukészlete van csupán és mégis inségjárulékot vetnek ki rájuk, mert a kereseti adójuk eléri a törvényes minimumot. Az adóalap leszállításának keresztülvitele pedig szinte hosszadalmas, ezért méltányos volna, ha tekintet nélkül a kereseti adóalapra,

**mentesítenék a vagyontalan ipar-
sokat az inségjárulék fizetése alól.**

Stefandel Károly szerint is tarthatatlan az inségadó mai rendszere. Vitéz Csányi János tiltakozott mindenféle ipari munkának az inségmunka keretében való elvégzését ellen. Bary Dezső a közszállítási szabályzat szigorú betartása érdekében emelt szót.

Stefandel Károly indítványára az ipartestület átír az adóügyi hatóságokhoz, hogy az inségadóköteles adó összegét 500 pengő adóalapról 1000 pengőre emeljék fel.

Klein Ottó szótvetette, hogy az iparostanonciskola egy és ugyanazon időben kötelezi iskolalátogatásra azokat a tanoncokat, akik egy iparosnál vannak alkalmazásban. Ez a rend-

szer sérelmes az iparosokra. Az előjáróság az ügyben átír a tanonciskola igazgatóságához, hogy a rendszeren az iparosok érdekében változtasson. Schönberger Károly konkrét esetek alapján kifogásolta az iskoláztatás jelenlegi rendszerét.

Az előjáróság ezután kisebb szakosztályi ügyeket tárgyalta.

ŐSZI SÖRKÖSTOLÓ

lesz ma este a

„NÁGI”-étteremben.

Ha aszle turóscsusza P 1.—

Iskola, nevelés és gyermek

Dr. Várkonyi Hildebrand előadása

(A Délmagyarország munkatársától.) Az Egyetembarátok Egyesülete rendezésében csütörtökön dr. Várkonyi Hildebrand egyetemi tanár „Korszerű nevelési problémák” címmel nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott az egyetem aulájában. Az előadást dr. Csekey István szavai vezették be; közölte, hogy a jövőben minden csütörtökön előadást rendez az egyesület.

Dr. Várkonyi Hildebrand bevezetőben elmondta, hogy a nevelésben sok ellentétes vélemény van. Ennek az az oka, hogy nem ismerték kellőképpen a gyermek természetét. A lélektani tudomány előrehaladásával egyre világosabbak lesznek a nevelési szituációk; kezd tisztulni az a káosz, ami a gyermek nevelése körül keletkezett. A gyermek lelkének mélyebb megismerése nagyban elősegíti az embert abban, hogy a kérdést a megoldáshoz vezesse.

Ezután a szelekcióról beszélt, amely már az iskolákban is érvényesül. De sem az állam, sem a társadalom nincs abban a helyzetben, hogy a kiválasztást teljes egészében megvalósítsa. Előszörban a protekció gátolja meg a szelekció érvényesítését. Lipcsében tizenhét lélektani próba alá vették a gyermekeket az érettség megállapítása érdekében. A pszichológusok már be tudják bizonyítani azt, hogy egy gyermek, aki az elemi iskolába jár, mikor érett arra, hogy magasabb iskolai, középiskolai oktatásban részesüljön. Ezután az egyetemre való lépés problémájáról beszélt a professzor. Nálunk is kísérlet történt arra, hogy az érettségi bizonyítvány adatait magasabb lélektani szempontból vizsgálat alá vegyék.

A tulterhelés problémájával kapcsolatban kijelentette, hogy ez már 1870 óta foglalkoztatja a pedagógusokat. Eleinte a tulterhelés okával foglalkoztak anélkül, hogy a lényegét megtalálták volna. Ez a kérdés még mindig nincs tisztázva. A fáradtságot ma már meg lehet mérni. A legfőbb tananyag a felsőbb matematika, amely a legtöbb energiát használja fel. A terhelést egységekre osztották fel. Eszerint a matematika 100, a latin 91, a görög és a torna 90, a történelem és földrajz 85, az elemi számtan 82, az élőlények és a természettudomány 80, a vallás-, a rajz és a zene 77 egységet kíván, Riebsbach szerint. Mostanában arra törekednek, hogy egy délelőtt, vagy délután 2–3 tantárgynál többel ne terheljék meg a diákokat. A tulterhelés oka a pedagógia szerint a kevés üdülés, a túlságos sok szellemi elfoglaltság, a „magolás” következtében beállott mozdulatlanság, a gyermek egyéniségének figyelmen kívül hagyása.

— A középiskolának az is feladata — folytatta —, hogy meg kell tanítani szellemileg dolgozni a diákokat. A tanulással függ össze a szellemi munka és a szabadság. Montessori szerint fel kell szabadítani a gyermeket az iskolák járma alól; a gyermeknek mozgásra van szüksége; Montessori kidobta az iskolapadokat. Keresni kell olyan tevékenységet, olyan foglalkozást, amely a gyermek szükségletének megfelel. Ezt az elvet vallják az amerikai iskolákban. Ha a gyermek hajlalt, szükségletét figyelembe vesszük, akkor a nevelés eredményes, mert így nem lesz tulterhelve. Az erkölcsi neveléssel kapcsolatban megállapította a professzor, hogy az erkölcsi nevelés hatalmasan előrenyomul a régi iskola tisztán értelmi törekvéseivel szemben. A testi fenytetés nem engedhető meg, mert nem objektív, a végrehajtó indulatától függ és a gyermek önértékét lealacsonyítja, belső ellenállást fejthet ki benne, kétszínű lehet. A büntetést nem lehet kiküszöbölni, de humanizálni és individualizálni kell.

Az értékes előadásért dr. Csekey István mondott köszönetet dr. Várkonyi Hildebrandnak, akit a közönség méltóan megtapsolt.